

Rangvørt at eingin fiskivinnuskúli finst

Róðan, sum Jørgen Thomsen, úr javnaðarflokkinum, helt, tá málið um studentaskúla í Eysturoy var fyrri á logtingi.

— Skal ein framleiðsla geva bestu úrslit, so mugu øll vera kunnug við tað, ið tey takast við, og ikki bert tey fáu, ið skulu standa fyri, vísir Jørgen Thomsen á. Hann vísir á, at í dag er skúlin ein rættur, men spyr, um skúlin í dag er tann einasti útbúgvingarmøguleikin

Tað hevur nú í drugva tíð ligið á ljóði, at ein studentaskúli skuldi setast á stovn í Eysturoy.

Skulamyndugleikarnir meta hetta at vera atvøkandi at fáa henda spurning loystan, soleiðis at tey, ið ætla sær at fara á henda skúla, skulu fáa loyvi til tað.

Skulamyndugleikarnir hava roynt at vist á teir holistruþulleikar, ið eru í Hoydølum, og at hesir holistruþulleikar komu at gerast munandi verri sum frá leið.

Ein fyribils loysn varð framd við eini umlegging av tí sokallaða gamla húsinum har uppi í Hoydølum, soleiðis at har fingist nakrar skúlastovur afturat.

Samstundis varð ein HF-klassi lagdur í Eysturoy, sum partur av Klaksvíkar HF-skeiði. Eftir tí ið upplýst verður, so eru nú trýggir HF-flokkar við Gøtu skúla við 60–70 næmingum.

Hetta má soleiðis haldast at vera eitt stórt framstig fyri tey ungfólk í Eysturoy, ið skulu ganga á HF-skeið.

Skúlin er í dag ein rættur

Vanliga siga vit, at tíðirnar eru goðar ella í hvussu er rættuliga ódrýsi enn tær, ið vit minnst frá triatiárunum, og tey, ið minnst longur aftur, víta um munandi verri tíðir at siga.

Tað eru hend rættuliga stór broyting á so ómetliga nogvum økjum í samfelagi okkara.

Vit finga eitt nytt samfelag frá tí gamla fátæksliga til hetta sum vit nú hava, og sigist at vera eitt vælskipað vælferðar samfelag.

Ó áðanast má, at vit hava tað munandi betri enn undanfarnar ættarlið. Øll fáa lækna, tey gomlu hava munandi tryggari aldurdom.

Eisini er at siga, og undirstrika at øll fáa skúla.

Sigast kann at vit eru nadd so langt, at øll goðtaka og siga, at hetta alt er rættit ið øll eiga, og at hetta eru uppgávur, ið samfelagið nátturliga skal og má taka sær av.

Ikki nýttist okkum at leita so langt aftur í tíðina fyri at finna, at hetta ikki var so, og mangan eru frásagnir og søgur um at tildomis skipsmenn ikki dugdu at skyna á tí uppgærd, ið teir finga aftur á langt og tungt strev á skipabruna.

Nú, øll og allir eru før fyri at skilja sína uppgærd, og tað, ið vit annars hava fyri neyðini at kunna dagliga hesum viðvíkjandi.

Skúlin má leiða fólk í framleiðandi vinnuna

Nú kemur nakað nytt fram, ið kalliast EDV, ið vikur almikið frá tí vanliga, og sum ikki kann vera kunnugt fyri fólk yvirhøvur.

Men eftir tí, ið skilst, so eru skularnir farnir at geva frálæru eisini á hesum øki, og tað er og má vera neyðugt at so er — at skúlin fylgir tí útviklingi og teimum broytingum, ið stinga seg upp í samfelagnum. Tí annars so eru vit í somu støðu sum frammanundan nevnt.

Mær tikir spurningin sera alvæðsaman, um vit byggja út okkara skúlaverk rættan veg — er skúlin soleiðis hattaður, at hann leiðir mest móguligt av fólk inn í framleiðandi vinnuna?

Tí, tað má so í hvussu er vera fyrsta treytin, tí tað er tað, ið skal skapa goð og liviligg for vit okkum øll.

Hyggja vit at figgarlógini so siggja vit, at skúlaferkið nú er ein stór upphædd, og ein hevur stundum hug at seta spurningin um hetta eigur so at vera.

Um veruleikin er hann, at so stór fjöld av ungfólki hevur hug og vil sleppa at ganga í skúla so drúgvá tíð av sínum livi, og har verða stúgvad full av teoiri.

Ella má tað vera soleiðis, at hetta eru einastu útbúgvingarmøguleikar ið finnast fyri mong — tey hava ongaraðra staðir at fara.

Sagt verður, at skúli okkara er teoiri, deyður bókalærdómur, og tað eru helst fleiri, ið hava hug at seta

spurnartekin, um hvussu væl ið hann hóska samfelag okkara.

Hesin spurningur var mikið frammi fyri árum síðan — um skúlaupurin her á landi var hóskaður fyri hetta samfelag, soleiðis sum hann verður rikin ella soleiðis sum hetta verður gjørt nú til dags.

Er skúlin líka fyri øll?

Nógvir spurningar vórðu reistir í hesum sambandi, tildomis um skúlin loysir, ella uppfyllir tørvin líka fyri øll. Stutt sagt um skúlin er líka fyri øll.

Ein kendur skulamaður hevur sagt tað nakað soleiðis, at tað er lætt at finna dómi um, at skúlin uppfyllir hetta krav fyri summi, og tað er líka so lætt at finna dómi um, at hann ikki uppfyllir kravði fyri onnur.

Hevur tú hug til bókina og ert næmur og nærlagdur við skúlaferðinginum, kanst tú flota iggjøgnum alt skúla-systemið, og enda sum kontormáður, lækni ella sakførari, tí fyri slík er føroyski skúlin.

Men um so er, at hugur til bókina ikki er hin besti, tú hevur hug til eitt hvørt annað — smíða, velja, fiska ella fanga sil — so eru ikki stórar vonir fyri tær. Tú ert sibi og sleppur út úr skúlanum úr 8., 9. ella kanska 10. flokki, við heysinum fullum av undirlutakenslum.

Eingir móguleikar vóru

Vit, ið eru komin nakað til árs, minnst hvussu tað var. Tað la illa fyri hjá ungdominum at fáa loyvi at koma á hægri skúla. Preliminær, student- ella á handilsskúla, tí uti á byggunum vóru eingir móguleikar aftan á sjeýnda skúlaar, foru tí so nær sum allir dreingir ta til sjos í til aldrinum 14 ára gamlir og genturnar at tæna.

Hesi komu so sanniliga í læru ímillum harðrendar skipsmenn og á sera ungvum aldri mottu livsins álvara.

Venjingin og tann læran, ið teir finga, fæst ikki úr bókunum.

Hesir havsins synir vóru millum teirra, ið vóru við at leggja stóði undir okkara vælferðarsamfelag.

Hetta samfelag, ið nú fær høvi at bjóða eftirkomarum teirra at røkja sær skúla eisini uti á byggunum.

Nú er munandi broytt, undangongu menn okkara hava skipað so fyri, at øll skulu kunna gera bruk av hesum móguleikum um hugur ánnars er til bókina.

Pengapungurinn skal ikki vera avgerandi

A tann hátt er komið væl áleiðis, og hetta má vera rættur hugsunarháttur, og er á ein hant nakað, ið er at fegnast yvir. Tí nú er tað ikki í so stóran mun peningurin,

ið ger av, hvør fær loyvi at ganga í realskúla tildomis.

Tí haldi eg, at ein má taka undir við hesum uppskotið um at ein studentaskúli við HF verður lagdur í Eysturoy.

Hetta vil geva fleiri móguleikar hjá teimum lesandi at búgva heima og harvið mikið ódyrari.

Eisini er at siga, at vanliga er skúlaungdomurin í einum sera viðkvæmum aldri, so hetta er uttan iva ynskiligt bæði fyri foreldur og næmingar, at tey fáa loyvi at vera heima.

Tað kann uttan iva sigast nógv um skúlaferð okkara.

Skúli — samfelag

Men tað má vera sera umræandi, at skúlin verður utbyggdur, soleiðis at hann hóska sum frægast fyri hetta samfelag, ið vikur almikið frá øðrum samfeløgum, tildomis tí danska, bæði í livi og hugsunarhátti.

Tað má haldast heldur enn ikki rangvørt, at tað ikki eru fleiri vinnuskúlar, ið veljast kann ímillum. Í hvussu er má haldast, at tað er rangvørt at ikki finst fiskivinnuskúli í einum samfelag, sum okkara, vit, ið liva av fiskiskapi og fiskaframleiðslu. Tað er tí at vóna, at skulamyndugleikarnir fara í holt við hetta, tí her er uttan iva ein tørvur.

Tað má vera bruk fyri at fólk verða kunnad í at viðgera fisk á besta hátt, til dómis goðskumeting. Eisini er at siga, at so nær sum í allari framleiðslu kreyst okkurt slag av útbúgving fyri betri at kunna gera sin gerning.

Hetta ger seg uttan iva galdandi eisini í fiskaframleiðslu. Skal ein framleiðsla geva bestu úrslit, so megu øll vera kunnug við tað, ið tey takast við, og ikki bert tey fáu, ið skúla standa fyri ella hava ein hvørja leiðslu á hvørjum øki tað enn er.

Samsvarar skúlin við livið í hesum oyggjunum

Ivælest eru fleiri skulamenn í iva, um skúlin samsvarar við ella er í trað við sjálvt livið í hesum oyggjum. Í hesum sambandi fari eg at biðja um loyvi at lesa eitt lítið brot úr bókini hjá háskúlaferlagnum fyri árið 80–81. Har er prentað róða eftir T. Johannesen, háskúla-stjóri, har hann tekur eitt dómi fram.

«Ætlar tú tær á handilsskúla, á studentskúla, HF, so velur tú lærugreinin, ið geva tær rættindi á hesum skúli, t.d. enskt, maskinskriving osfr.

Men ætlar tú tær á handverkaralæru — tú hevur havt træsmið ella metalsmið í skúlanum og hevur kanska

valt tær tað eyka í 8-9-10 flokki, so gevur tað tær ongan lætta í lærutíðini. Smíðumeistararnir siga enná, at skúlin bara hevur vant tey ungu óvanar við-vikjandi handverkinum sum teir mugu brúka langa tíð at venja tey av aftur við.

Skúlin er alto innrættaður til at stuðla ávisum samfelagsbolkum — og tað eru aðrir samfelagsbolkar, sum hava lítið gott at minnst aftur á í skúlatíðini.

Ella við øðrum orðum: Skúlin gevur okkum eina virðismeting, sum sigur, at andaligt arbeiði er meiri vert enn handaligt!

Stundum er komið fram, at ungfólk royna at fáa arbeiði, og tíværi ikki kunnu fáa nakað handaligt arbeiði, tá ið so einki er at fáa fyri hendurnar, verður søkt um at fáa plass á Studenta-, HF- ella á handilsskúla.

Er hetta veruleiki, so tykir mær fyri tað fyrsta hetta at vera rættuliga óhugnaligt, og fyri tað annað, at so eru vit komin inn á eitt rættuliga skeiðt spor, ið allar helst er ringt at vinna burtur úr aftur, tí hetta at skúlin skal virka sum eitt slag av neyðhjálp ella arbeiðisleysistrýgd kann ikki vera rætt.

Men er eitt týðuligt vansk til samfelagið um at skapa arbeiðsplass.

Eg haldi, at hetta er rætt sum landsstýrið skjýtur upp fyrirbils at leiga hesar skúlastovur og ikki at loypa framav.

Øll mugu hava sama rætt

Hervið loysir man teir trupul-leikar, ið just nú leika á. Tey, ið hava sett sær hetta fyri at fara á henda skúla, fáa, eftir hvat í eg havi skilt, loyvi til tað.

Øll megu hava sama rætt. Við hesum tiltakinum tykir mær, at vit ikki spenna bogan meir enn hann toir.

Tað er gamalt sagt, at hann, ið ikki hevur tey stóru seglini, má sigla við teimum smáu.

Hetta er uttan iva hin frægasta og hin biligasta loysnin, av tí at eingin bygging er í hesi ættlini, í hvussu er ikki fyrstu árin, men at her verða brúkt høli, ið ikki eru til brúks.

